

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 6 januari 2011

MEDITATIE

Opwassen

Kinderen worden geboren en, als alles goed mag gaan, groeien ook op. We lezen in de Bijbel dat de Heere Jezus opgroeide. Het Kindeke wies op. De Heere was God en Hij bleef God. Naar zijn goddelijke natuur was er geen sprake van opgroeien. In God is geen toenemen of minder worden. In God is een eeuwige volheid. Naar Zijn menselijke natuur is de Heere echter opgegroeid. Van kind groeide Hij op tot volwassen man. Lukas vertelt het ons in een enkel zinnetje. Wat een onderwijs ligt er in dit zinnetje.

Opgroeien van kinderen is over het algemeen een zaak van blijdschap en verwondering. De eerste woorden die gesproken worden, de eerste stapjes die gezet worden, de eerste tanden die doorkomen. Alles is heel herkenbaar en belangrijk. Elke ouder weet daar bij ondervinding van. Zo is de Heere ook opgegroeid. Hij is de broederen in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Toch is er in het opgroeien van de Heere ook een andere kant. De Heere Jezus is ook de heilige God. Wat moet het opgroeien voor Hem een

En het Kindeken wies op...

Lukas 2:40a

diepe en moeilijke weg geweest zijn. In het opgroeien leerde hij langzamerhand dingen zien. Het gezichtsvermogen komt tot ontwikkeling. Zo zien kinderen geleidelijk iets van hun omgeving. Ze gaan er ook vragen over stellen. De Heere ging ook allerlei dingen zien. Hij heeft het heerlijke bouwwerk van de schepping gezien. Dat was gemaakt door Zijn Vader in de hemel. De Heere heeft echter ook de zonde en de ontwrichting gezien. Hij heeft gezien hoe er bedelaren waren. Hij heeft gezien hoe mensen elkaar naar het leven stonden. Hij heeft gezien hoe de satan mensen in zijn greep had. Hij heeft gezien hoe mensen in de synagoge niet luisterden naar de woorden Gods. Wat zal dat een lijden zijn geweest voor Zijn ogen. Dag in, dag uit heeft Hij de zonde gezien en is Hij meer en meer de zonde gewaar geworden. In alles wat

Hij zag, lag zonde en schuld. Dag in, dag uit zag Hij de zonde en de duisternis in hun ware aard. Geduldig heeft Hij dat gedragen. Tot heil en nut van Zijn Kerk. "Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, (doch) zonder zonde." (Hebr. 4:15)

In het opgroeien heeft de Heere ook steeds meer dingen gehoord! De oren van kinderen gaan geleidelijk de geluiden onderscheiden. De Heere heeft ook geleidelijk de dingen gehoord. Wat een heerlijkheid klinkt er soms door in het werk van de schepping. De hemelen vertellen Gods eer. Dat heeft de Heere zeker gehoord en gezien. Maar hoeveel zondige dingen worden er ook niet gezegd. In dit hoofdstuk lezen we van zijn moeder die geen juist begrip had over Zijn levenswerk. Het was de bedoeling dat Hij moest zijn in de dingen van Zijn Vader. Het was voor Jozef en Maria een moeilijke les omdat te leren. Wat heeft de Heere in Zijn jonge leven keer op keer zondige dingen gehoord. Mensen die elkaar niet eerlijk behandelden. Andere jongeren die niet eerbiedig waren over de dingen van Gods Woord. Mensen in Nazareth die uitsluitend een godsdienst hadden van praten zonder godzaligheid. De Heere heeft het allemaal gehoord. Ook daarin heeft Hij dag in, dag uit, geleden. In alles wat Hij hoorde was zonde. Zelfs later, bij Zijn discipelen, hoorde de Heere zoveel wat niet was naar Gods heilig Woord. Er was bijvoorbeeld verschil in mening over wie toch wel de meeste was. Het lijden van de Heere is vanaf Zijn kindsheid begonnen en het heeft betrekking gehad op alle terreinen van het leven. Door dit opgroeien heeft de Heere gehoorzaamheid geleerd. "Hoewel Hij de Zoon was, (nochtans) gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden;" (Hebr. 5:8). Hij leerde erdoor hoe diep de zonde ingrijpt en hoe ernstig de zonde was. Zo heeft Hij vanaf Zijn geboorte voor Zijn Kerk geleden. Wat ligt er toch veel onderwijs in een en-

Inhoud

89e jaargang

Nr. 14

- 1 Opwassen
- 2 Commentaar: Een vrijzinnige kersttoespraak
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (1)
- 4 De ziekentroost en troost voor zieken (1)
- 5 Even maar...
- 6 De Jakobsladder (11)
- 7 Bladzijden uit een synodaal journaal (11)
- 9 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 13 Kerkdiensten

kel zinnetje in de Bijbel.

En het Kindeken wies op... Laten we deze woorden overwegen tot onderwijs. We zeggen en doen vaak dingen. Vaak hebben we daarbij alleen onszelf op het oog. De Heere heeft alles gedaan tot eer van Zijn Vader. Hij leed in alles tot heil en redding van zielen. Nooit heeft Hij één handeling of één woord gesproken tegen Gods heilige wet. Niemand kom Hem overtuigen van zonde. Steeds heeft Hij gesproken en gehandeld naar de regel van Gods wet. Wat een voorbeeld laat Hij hierin na. Ook de gelovigen worden geroepen in woorden en daden in Zijn wegen te gaan. De Heere vormt Zijn kinderen naar het evenbeeld van Zijn Zoon (Rom. 8:29). Door genade worden Gods kinderen leerlingen in de school van Christus. Wat is het daarom belangrijk om Zijn woorden en daden te lezen en te bemediteren. Daarin heeft God de Vader een welbehagen.

En het Kindeken wies op... Laten we ook deze woorden gebruiken tot vermaning. Hoe vaak en hoeveel zijn onze woorden gericht op de dingen van deze wereld. Wat kunnen we

soms gemakkelijk praten en oordelen over anderen. De Heere leert in Zijn woord dat we geroepen worden om, door genade, in Zijn voetstappen te gaan. En daarin ligt ook alleen maar vrede. Zij, die Uw wet beminnen hebben grote vrede.

En het Kindeken wies op... Er ligt ook troost in deze woorden. We struikelen allen in vele. Wie is er die niet zondigt. We worden in zonden ontvangen en geboren. De Heere groeide op in deze wereld opdat Hij vanuit Zijn volheid zondaren zou wassen en reinigen door Zijn bloed. Met alle schuld en zonden is er maar één Zaligmaker. Dat is het Kind van de kribbe. Dat is de jongeling uit Nazareth. Hij is de broeders in alles gelijk geworden. Laten we, door een waar geloof, tot Hem uitgaan. Zondaren, jong of oud, zijn welkom bij Hem. *“Want wij hebben geen hogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, (doch) zonder zonde.”* (Hebr. 4:15)

Amersfoort,

ds. W. Visscher

ving wel gepast dat het staatshoofd zo openlijk stil staat bij een gebeurtenis uit de christelijke traditie? We gaan toch uit van de scheiding van kerk en staat, zo zullen velen redeneren.

Veel Nederlanders hebben immers niets meer met het christelijk geloof. Dat is voor hen een zaak van vorige generaties. Anderen hangen bewust een andere godsdienst aan. Christus' geboorte in Bethlehem past daar niet bij. Voor de moslims is het zelfs een wezenlijk onderdeel van hun geloof dat God geen Zoon heeft.

Tegen die achtergrond bezien is het positief dat door middel van de Koninklijke kersttoespraak de aandacht gevestigd wordt (hoe summier dan ook) op Christus' geboorte. Meer dan een miljoen Nederlanders hebben die toespraak beluisterd. Anderen nemen er via de kranten kennis van.

Het is de vraag hoe lang dat nog het geval zal zijn. Zal Willem-Alexander als de nieuwe koning die traditie voortzetten of krijgen we dan een kersttoespraak die in religieus opzicht helemaal neutraal is? Of wordt die jaarlijkse toespraak van het staatshoofd, om elke binding met de christelijke feestdagen te doorbreken, verplaatst naar Nieuwjaarsdag?

COMMENTAAR

Een vrijzinnige kersttoespraak

Traditiegetrouw worden er met de Kerst allerlei toespraken gehouden. Ook onze Koningin doet dat ieder jaar op Eerste Kerstdag. Haar grootmoeder Wilhelmina was daar voor de oorlog al mee begonnen. In de kersttoespraak van 2010 spreekt koningin Beatrix vooral haar zorgen uit over wantrouwen en vooroordelen in de samenleving. Geduld, respect en saamhorigheid kunnen hier tegenwicht bieden.

De Koninklijke kerstrede droeg ook ditmaal een overwegend seculier karakter. Gelukkig werd in het begin Jezus' geboorte uitdrukkelijk genoemd. Verder verwees koningin Beatrix aan het eind naar een woord van de Heere Jezus uit de Bergrede (Matth. 7:12). Voor het overige was het een toespraak waar nauwelijks specifiek christelijke

elementen in te vinden zijn.

Toch moeten we ons wel realiseren dat zelfs die schaarse verwijzingen naar de Bijbel in deze tijd gemakkelijk allerlei kritiek kunnen oproepen. Is het in een multiculturele samenle-

Persoonlijk karakter

De troonrede in september en de kersttoespraak aan het eind van het jaar zijn de bekendste Koninklijke toespraken. Tussen beide bestaat echter een groot verschil. De troonrede die door de Koningin wordt voorgelezen, is bij uitstek een politiek stuk. Daarin zet de regering haar voornemens uiteen. De kersttoespraak draagt veel meer een persoonlijk karakter. Daarin kan de Koningin kwijt wat haar op het hart ligt. Daarin geeft zij blijk van haar innerlijke overtuiging. Weliswaar valt ook die kersttoespraak onder de ministeriële verantwoordelijkheid, maar in de praktijk heeft zij daarbij altijd een grote vrijheid.

In de Koninklijke kersttoespraken komt het thema verdraagzaamheid herhaaldelijk aan de orde. Ook het belang van een positieve levenshouding en de noodzaak van hulp aan zwakken brengt onze koningin daarin onder de aandacht. Daarbij probeert ze niemand voor het hoofd te stoten. Maar ook ditmaal had Wilders zijn kritiek gereed.

Deze kerstboodschappen hebben onmiskenbaar een vrijzinnige achtergrond. Koningin Wilhelmina kon qua geloofsovertuiging als ethisch hervormd worden getypeerd. In later

INLEIDING: WAT IS UW NAAM?

De namen van Gods kinderen

Zondag 11 en 12 van onze Heidelbergse Catechismus handelen over de namen van de Middelaar 'Jezus' en 'Christus'. Het is heel opmerkelijk dat de opstellers van de Catechismus juist bij deze twee zondagen een toepasselijke vraag hebben toegevoegd. Voor velen zou de betreffende zondag na de eerste vraag al behandeld zijn. Men zegt: Spreek alleen over Jezus, of spreek alleen over Christus.

Dat hebben onze vaders echter toch niet gedaan. Zij brengen de Naam van Jezus in verband met degenen die in deze Naam roemen. Er zijn mensen die met de mond in Hem roemen en Hem met de daad verloochenen. En zij brengen de naam Christus in verband met de christen. De levende lidmaten van Christus zijn diegenen, die de zalving van Christus deelachtig zijn.

Dat goede voorbeeld van onze Catechismus willen we ook in De Saambinder volgen. Na de serie over de Namen van de Middelaar, volgt nu een serie over de Namen van Gods kinderen. Weer in alfabetische volgorde. De redactie heeft geprobeerd andere ambtsbroeders dit jaar deze serie te laten verzorgen. Helaas liet de één na de ander het af weten, waardoor ondergetekenden met Gods hulp deze wekelijkse rubriek weer voor hun rekening zullen nemen.

Natuurlijk is het verband tussen Christus en Zijn volk in de vorige serie reeds gebleken. Het is onmogelijk om over de Koning te spreken en te zwijgen over Zijn onderdanen. Deze Koning kan immers zonder onderdanen niet zijn. Aan de andere kant is het ook onmogelijk om over de schapen te spreken te zwijgen van de Herder. We spreken de wens uit dat ook uw naam in dit register mag voorkomen en dat u 'bij uw naam' genoemd mag worden. Vandaar de vraag: HOE IS UW NAAM?

ds. C. Neele
ds. A. Schot

De namen van Gods kinderen

'Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemele.'

Mattheüs 5:3.

Deze naam wordt gegeven door de Middelaar Zelf. Van een vergissing kan dus geen enkele sprake zijn. Wie kent de Zijnen beter dan Hij? Hij geeft in deze Bergrede de kenmerken van de onderdanen van Zijn Koninkrijk. We moeten er wel op letten dat ieder kenmerk slechts één zijde van Zijn onderdanen laat zien. De armen zijn ook de treurende. En de treurende zijn ook de zachtmoedigen. En zachtmoedigen zijn ook de hongerigen en dorstigen. Dit mogen wij bij de Bijbelstudies ook wel goed voor ogen houden. Het kan de bedoeling niet zijn dat u in één van de kenmerken rust zou vinden.

Armen hebben niet zo veel. Sommige armen hebben zelfs helemaal niets. Zij werden armer en armer en raakten uiteindelijk aan de bedelstaf. Zulke armen worden hier juist bedoeld. Het oorspronkelijke woord bedoelt zulke armen, die bedelarm zijn. Van nature is de mens niet arm in zijn beleving. Wij zijn rijk en verrijkt en hebben geen dings gebrek. Wij weten niet dat wij zijn: 'ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt'. Wij zijn niet te arm, maar veel te rijk om zalig te worden. Onze ellende is dat we onze ellende niet kennen. Ontdekking des Geestes maakt zondaren arm.

Hun armoede is niet stoffelijk, maar geestelijk. Ze zijn arm van géést. Velen van Gods kinderen zijn ook armen aan natuurlijke goederen. Het zijn niet vele machtigen en niet vele edelen! Ook is het lichter dat een kemel ga door het oog van een naald, dan dat een rijke in het Koninkrijk Gods inga. Het weinige dat de rechtvaardige heeft is beter dan de overvloed der goddelozen. Maar hier gaat het over een andere armoede. Ik kan geen betere woorden vinden dan de kanttekenaar gebruikt: 'd.i. nederigen en gebroken van hart, die hun nietigheid verstaande, een klein gevoelen van zichzelf hebben, steunende allen op de genade Gods in Christus Jezus'. Om met het avondmaalsformulier te spreken: Zij liggen midden in de dood. Christus spreekt zulke armen zalig. Zij zijn zalig, want ... Niet omdat ze arm zijn, maar 'hunner is het Koninkrijk der hemelen'. Hij maakt van hun armoede geen grond en dat mogen wij ook niet doen. De zaligheid ligt niet in de beleving van de armoede, maar in het Koninkrijk. Kunt u zich een grotere rijkdom voorstellen? Zij worden niet zalig, maar zij zijn al zalig ondanks hun armoede. Die zaligheid wordt beleefd als de Koning de schatten van Zijn Koninkrijk voor de ziel gaat ontsluiten. Een van de rijkste schatten is Zijn gerechtigheid.

De Koning was rijk en Hij werd arm. 'Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden' (2 Korinthe 8:9). Weet gij de genade van onze Heere Jezus Christus? Dan bent u een rijke bedelaar.

*'Nooddriftigen zal Hij verschonen;
Aan armen uit genâ,
Zijn hulpe ter verlossing tonen;
Hij slaat hun ziele gâ.'*

Nunspeet, ds. A. Schot

jaren is ons koningshuis echter opgeschoven naar de vrijzinnigheid. Dat is helaas overduidelijk. Koningin Juliana werd begraven door een vrouwelijke predikant van de Remonstrantse Broederschap. De dood was voor haar de overgang naar de lichtwereld. Ook geloofde koningin Juliana in reïncarnatie. Daarmee overschreed zij zelfs de grenzen van het vrijzinnige christendom.

Koningin Beatrix deed destijds belijdenis bij de vrijzinnig-hervormde ds. H.J. Kater. Hij bevestigde ook haar huwelijk en doopte haar kinderen. Prins Willem-Alexander deed belijdenis bij de eveneens vrijzinnige ds. Carel ter Linden, die later ook gevraagd werd voor de huwelijksdienst. Voor het bedienen van de doop in de Apeldoornse tak van de Koninklijke familie wordt prof. Anne van der Meiden gevraagd. Van huis uit is hij christelijk gereformeerd, maar sinds jaar en dag vrijzinnig. Alle recent geboren kinderen van het Oranjehuis zijn nog wel gedoopt, maar van een geregelde kerkgang van de leden van de Koninklijke familie is geen sprake.

Betreuenswaardig en pijnlijk

Dat is een betreuenswaardige en pijnlijke ontwikkeling. Zeker als we de geschiedenis van ons Oranjehuis in herinnering roepen. In vorige eeuwen waren er Oranjevorsten die duidelijk blij gaven van hun gehechtheid aan de gereformeerde leer. Daar is nu volstrekt niets meer van over. Niettemin blijft de Bijbelse opdracht van kracht om voorbede te doen (in de kerk en thuis) 'voor koningen en allen die in hoogheid zijn' (1 Tim. 2:2).

Wel moeten we daarbij in ieder geval twee dingen in het oog houden. Geen mens, wat zijn afkomst of maatschappelijke positie ook zij, is voor Gods genade onbereikbaar. Ook onze Koningin en haar gezin niet, hoe werelds ze ook leven en hoe vrijzinnig ze ook zijn. Maar er is voor de leden van het Oranjehuis geen aparte Koninklijke route naar de hemel. Voor hen geldt evenzeer de noodzaak van de waarachtige bekering. Ook in hun leven zal de door Gods Geest gewerkte begeerte gestalte moeten krijgen om niet alleen naar sommige, maar naar al Gods geboden te leven, wil het wel zijn voor de eeuwigheid.

In de laatste kersttoespraak van de Koningin werden allerlei dingen genoemd die op zich hun waarde hebben. Dingen die niet nieuw waren, maar waarvan het nuttig was dat ze weer een keer gezegd werden. Het is

zeker waar dat ieder mens behoefte heeft aan een veilige plek en dat elke gemeenschap verantwoordelijkheid over en weer vergt.

Wat wij belangrijk vinden

Tegelijkertijd wordt echter het wezen van het kerstevangelie gemist. De Koningin spreekt inderdaad over Jezus' geboorte, maar is Hij voor haar slechts een voorbeeldig mens of de Zoon van God? 'Kerstmis inspireert stil te staan bij wat wij belangrijk vinden', zo zei de Koningin. Maar is dat nu de betekenis van dit heilsfeit? Bij Kerst gaat het om wat God belangrijk vond! Namelijk de volvoering van Zijn raadsbesluiten om verloren zondaren zalig te maken. En door genade mag Paulus daaraan toevoegen 'van welke ik de voornaamste ben' (1 Tim. 1:15). Vaak heeft koningin Beatrix het ook over het licht dat schijnt in de duisternis. Daar wordt echter in de Bijbel iets heel wezenlijks aan toegevoegd. Namelijk dat de duisternis het niet heeft begrepen (Joh. 1: 5). 'Dat is', aldus de kanteekeningen, 'de verdorven mensen hebben dat licht, hetwelk in hen overgebleven was, niet gebruikt om de Zoon Gods, de Auteur van dit licht, recht te kennen, dienen en eren'.

Een kerstboodschap die geen weet heeft van zonde en schuld, van verlorenheid en vijandschap is een oppervlakkige boodschap, die aan het wezenlijke van het kerstgebeuren voorbij gaat. Dat is geen boodschap

van grote blijdschap voor hen 'die gezeten zijn in duisternis en schaduw des doods' (Luk. 1: 79). In een vrijzinnig kerstevangelie ontbreekt dat alles en daarmee is het wezenlijke van de Bijbelse kerstboodschap verloren gegaan. Dan kan de Naam van Jezus nog wel genoemd worden, dan kan gesproken worden over het licht dat de duisternis verdrijft, maar het raakt de kern van de zaak niet. Het wordt dan een horizontaal verhaal, dat geen eeuwigheidswaarde heeft.

Misschien worden er in zo'n toespraak aardige en soms zelfs rake dingen gezegd over de mens en de menselijke samenleving. Dingen waarmee we ons voordeel kunnen doen, al moet soms ook geconstateerd worden dat er een optimistische mensbeschouwing in doorwerkt. Dat is nu eenmaal eigen aan de vrijzinnigheid. Maar tegen de achtergrond van de diepe tonen van het kerstevangelie stelt zo'n kersttoespraak toch teleur. 'Gij zult Zijn Naam heten JEZUS', zo zei de engel tegen Maria, 'want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden' (Matth. 1:21).

Het is niet de taak van de Koningin om een kerstpreek te houden, maar willen haar kerstboodschappen met recht die naam kunnen dragen, dan zou er toch veel meer van het Bijbelse kerstevangelie in moeten doorklinken dan nu het geval is.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

1

De ziekentroost en troost voor zieken

U weet ongetwijfeld dat er achterin ons Psalmboek 'troostelijke spreuken om in doodsnoden te bidden' en 'spreuken dienende voor zieken in hun uiterste' zijn opgenomen. Daarnaast vinden we daar ook "De Ziekentroost". In zes artikelen willen we wat dieper in gaan op "De Ziekentroost".

Onze Heidelbergse Catechismus spreekt over de enige troost, beide in het leven en sterven. Troost, wat heeft een mens daar vaak behoefte aan. Het kleine kind zoekt troost bij moeder.

Woorden van troost, ze kunnen voor ons van zo'n grote betekenis zijn. Men ontmoet soms oude mensen, die nog spreken over de troostwoorden, die moeder tot hen sprak, toen ze nog jong waren.

Wat is troost? Ursinus, één van de opstellers van onze Catechismus, zegt het in zijn *Schatboek* zo treffend: 'Een overlegging in het verstand, waardoor wij zulk een goed gaan stellen tegenover het kwaad, zo dat het onze droefheid verzachten kan en ons gewilliger maakt het te dragen'. Hoe troost God Zijn kinderen? Door iets goeds te stel-

len tegenover het kwade dat ons treft en waardoor we het kunnen dragen. We kunnen verschil maken tussen *kleine troost* en *grote troost*. Kleine troost is de troost die mensen kunnen bieden, door met de ander mee te leven, naast de ander te staan en mee te dragen. Wat heeft een zieke daar ook behoefte aan. Maar grote troost, is de troost die de Heere alleen bieden kan. Dat is een troost, zo zegt de Catechismus, beide in het leven en in het sterven. Ontroerend zijn de ziekbedden en sterfbedden, waarop de zieke spreken mag van die troost. Over die troost gaat het in de Ziekentroost.

Zegen van de Reformatie

Boven ons leven staat geschreven: *Memento mori*, dat wil zeggen: “gedenkt te sterven”. De mens in de Middeleeuwen kende de angst voor de dood, de hel, het vagevuur. Er verschenen in die tijd veel zogenaamde stervensboeken. Vanuit de Rooms-Katholieke Kerk trachtte men het volk “de kunst van het wélsterven” te leren. Men sprak over *euthanasia*, dat wil zeggen een goede dood. Er is immers ook een bijbelse euthanasie. Als een mens sterven mag, rustend op de gerechtigheid van Christus, dan is

dat een goede dood. Dat is de goede euthanasie. Helaas wees de kerk in de Middeleeuwen niet op Christus als de enige grond van het behoud. De zieke werd gewezen op eigen werken en eigen verdiensten en eigen boetedoeningen. De boeken voor zieken en stervenden uit de Middeleeuwen konden dan ook geen ware rust en troost geven aan vermoeide en belaste zielen.

Gelukkig heeft de Reformatie het licht van het Evangelie weer helder op de kandelaar geplaatst. Een van de eerste geschriften op het gebied van ziekentroost, dat dan verschijnt, is Luthers *Ein Sermon von der Bereitung zum Sterben* (1519). Ds. K. Exalto zegt daarover: ‘Wie Luthers Stervenssermoen doorleest, na kennis genomen te hebben van de middeleeuwse stervenskunst, wordt diep getroffen door zijn concentratie op wat in het christelijk geloof het meest wezenlijk is. De middeleeuwse stervensboeken verliezen zich in allerlei ceremoniën, die vaak kinderlijk aandoen of zelfs zonder mee bijgelovig zijn. Bij Luther is alles geconcentreerd op de overwinning van dood, hel en zonde door Christus.’ (in: “*De dood ontmaskerd*”). Waarmee moet de zieke, wanneer in

het aangezicht van de dood de zonde en schuld van zijn leven hem aanklaagt, anders getroost worden dan met de verdiensten van Christus?

Invloed van Calvijn

Calvijn heeft nooit, zoals Luther, een verhandeling geschreven over de voorbereiding voor de dood. Hij stond weer wat verder van de Middeleeuwen vandaan dan Luther. We vinden bij Calvijn dan ook geen uitgewerkte stervenskunst, maar in plaats daarvan benadrukt hij de overdenking van het toekomstige leven (*meditatio futurae vitae*). In zijn *Institutie* heeft hij daar een heel hoofdstuk aan gewijd (III,9). In zijn andere werken komt hij er steeds op terug.

Wat Calvijn daarover geschreven heeft is van fundamentele betekenis. Het werkt door in de gereformeerde stervensliteratuur die daarna ontstaan is. In Nederland verscheen al eerder een *Ziekentroost*, geschreven door Wilhelmus Gnapheus in 1531. Dus in de begintijd van de Reformatie. Er was veel belangstelling voor. Hij schrijft: ‘Mijn boekje is menigmaal herdrukt’. Het boekje draagt de titel “*Een troost en spiegel der zieken*”. Het bevat een drietal samenspraken tussen Tobias

Even maar.....

Nog 360 dagen de tijd

Het jaar onzes Heeren 2011 is vijf dagen oud. We hebben, zo de Heere wil en wij leven, nog 360 dagen de tijd voordat het weer Oud en Nieuw zal zijn. Tenminste, als de Heere ons nog in het leven wil sparen, en als de Schepper van hemel en van aarde, met deze wereld nog geen voleinding maakt.

Nog 360 dagen de tijd. Wat gaan we doen, 360 dagen lang? Wat gaat het nieuwe jaar ons brengen? De wereld zegt: “We zullen wel zien”. Maar, wat gaan zij doen die bij ondervinding aan de weet zijn gekomen dat de tijd in Gods hand is, dat we de tijd gekregen hebben om de Heere te zoeken?

Isaac Ambrosius zegt daarover in zijn indrukwekkende boek “Het zien op Jezus”: “Bedenkt hoe kort uw tijd hier in de wereld is. Dat

is de bewijsgrond van de apostel: Dewijl de tijd voorts kort is, daarom laat ons deze wereld gebruiken, als niet misbruikende” (1 Kor. 7:29, 31); daarom, laat ons onze harten van deze dingen aftrekken, nog enige weinige dagen, en dan zult gij hier niet meer zijn. De tijd gaat voort. Honderden zonden zijn gereed om u te bespringen. Gij die zit en leest of hoort, en gij die praat of gaat, gij zult welhaast op de schouders der mensen weggedragen worden, en in het stof gelegd zijnde, zult gij daar in de duisternis en verrotting voor de wormen gelaten worden. Het scheelt niet veel of gij zijt reeds aldaar. Daar zijn maar weinige dagen meer, weinige maanden of jaren, en wat is het als die eens weg en voorbijgegaan zijn? En o, wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld

wint en lijdt schade zijner ziel? Bedenkt wat grote rekenschap gij zult moeten geven van alle aardse dingen. Het is de zonde van al de kinderen der mensen, dat zij op de schepselen zien om vertroosting, maar zij bedenken niet wat rekenschap zij daarvan zullen moeten geven. O, hier is een krachtige beweegreden om uw ogen daarvan af te trekken! Overdenk die laatste rekening; want als gij nu zou moeten sterven en de weg gaan van alle vlees, en u zou uw rekening dan moeten opmaken, wat zou u baten de gedachtenis aan alle vermakelijkheden en wellusten die gij eens op aarde genoten hebt?”

We hebben dit jaar nog 360 dagen de tijd. Misschien ook wel minder, misschien nog maar één dag. Genádetijd welteverstaan.

en Lazarus. Achterin ons Psalmboek vinden we de onder ons bekende Ziekentroost. Dit geschrift is geen belijdenisgeschrift. Het heeft ook nooit enig kerkelijk gezag gekregen. Het moet gezien worden als een particulier geschrift, waarin ongetwijfeld de invloed van Calvijn is aan te treffen.

In de standaarduitgave van de belijdenisgeschriften, die in 1610 door de provinciale synode van Zeeland is vastgesteld, is de Ziekentroost niet opgenomen. Waarom staat dit geschrift dan achterin ons Psalmboek? Het antwoord is, dat het de drukkers zijn geweest, die door de eeuwen heen de Ziekentroost achter de liturgische formulieren hebben geplaatst, soms zelfs vóór de geloofsbelijdenissen van Nicea en Athanasius.

Door het vele gebruik heeft het zich in onze Psalmboekjes kunnen handhaven tot op de dag van vandaag. Of het in onze tijd nog zoveel gebruikt wordt is echter de vraag. Ik heb de indruk, dat dit niet het geval is. Daarom is het goed eens nader stil te staan bij dit inhoudsvolle geschrift achterin ons Psalmboek. Het biedt veel onderwijs voor op het ziekbed. Ook degenen, die geroepen worden zieken bezoeken af te leggen, kunnen er veel aan hebben.

Schrijver van de Ziekentroost

Wie is de schrijver van de Ziekentroost? Het staat vast dat dit *Cornelis van Hille* is geweest. Hij werd geboren in Ieper (tegenwoordig in België) in 1540 en hij overleed in Rotterdam in 1600. Hij behoorde tot degenen, die tijdens de vervolgingen in de Nederlanden, naar Engeland vluchtten. Uit de ondertekening van een godsdienstverdrag met de magistraat van Ieper op 20 september 1566 blijkt, dat Van Hille de kant van de hervorming had gekozen. Daarom werd hij in maart 1568 voor de Raad van Beroerten gedaagd, samen met 395 andere inwoners van Ieper. Hij was toen echter al met zijn echtgenote naar Norwich gevlucht, waar hij zich aansloot bij de Vlaamse vluchtelingengemeente. Daar werd hij aanvankelijk in 1568 boekverkoper.

Als ouderling schreef hij in Norwich in 1571 zijn Kleine Ziekentroost. Het is de Kleine Ziekentroost, die we achterin ons Psalmboek vinden. In 1575 werd Van Hille bevestigd tot predikant van de Nederlandse vluchtelingengemeente te Yarmouth. Kort daarna echter keerde hij terug naar Nederland. In 1577 werd hij predikant

in Burgh en Haamstede in Zeeland, in 1578 in Oudenaarde in Vlaanderen, in 1582 in Gent, terwijl hij in 1584 predikant werd in Rotterdam.

Na de verovering van de stad Gent door Parma in september 1584, nam Van Hille de wijk naar Walcheren. Vanuit Walcheren liet de magistraat van Rotterdam hem per wagen ophalen, waarna hij op 1 november 1584 in die stad zijn ambt aanvaardde. In Rot-

terdam heeft hij zestien jaar gestaan, tot zijn sterven in het jaar 1600.

In 1579, toen hij nog predikant in Oudenaarde was, verscheen in Gent zijn Grote Ziekentroost. Van Hille heeft dus een Kleine en een Grote Ziekentroost geschreven.

(wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J. van Eckeveld

De Jakobs ladder

'En van stonden aan was daar met den engel een menigte des hemelsen heirleigers, prijzende God en zeggende...'

Lukas 2:13

Toen God de aarde schiep, zongen de engelen Zijn lof (Job 38:6). Zij zagen Adam en Eva versierd met Gods beeld, verheerlijkend hun Vader. Ze waren er getuige van dat een groot deel van de engelen van God afviel (Judas vers 6; 2 Petr. 2:4) en dat daarna ook de mens God de nek en rug toekeerde. Zij hoorden wat God tot Adam sprak: Zo zij het aardrijk om uwentwil vervloekt.

De satan en zijn verdoemde metgezellen juichten. Gods deugden waren beledigd, de dood zou heersen en eeuwig was voorbij (zo ze meenden): vrede op aarde, in mensen een welbehagen. Maar de uitverkoren engelen waren ontroerd. Was dan nu alleen in de hémel overgebleven: Ere zij God? Liet de Heilige dit toe, ja had Hij dit in Zijn raad bepaald? Het was voor hen een onbegrijpelijk geheimenis. Hoe was het mogelijk dat Gods glorie dit gedoogde? Maar de Verbonds-God openbaarde Zijn eeuwigheidsgedachten. Tot verbijstering van de hel, tot vreugde van de engelen, tot zaligheid van Adam en Eva. De vijandschap was gezet, het Zaad der vrouw zou overwinnen. Hij zou Gods deugden verheerlijken en het uitverkoren geslacht door recht verlossen (Jes. 1:27).

Voor de engelen had dit alles de grootste betekenis. En voor ons? Moeten we niet bekennen dat we er uit en van onszelf nauwelijks aan denken?

Adventsverlangen van de engelen

De engelen hebben gezien dat Abel inkwam in het hemelse paradijs; de

eerste van de schare die niemand tellen kan. Toen de Engel des Heeren aan Abraham verscheen, volgden twee engelen hun Hoofd (Gen. 18). Ten tijde van het oude verbond werden ze dikwijls uitgezonden, ten goede voor Gods kinderen. De aangezichten van de twee cherubs die uit het verzoendeksel oprezen, waren naar elkaar gekeerd én gericht op Gods genadetroon. Heilig verwonderd over die evangelieverborgenschap, begeerig die al meer en meer in te zien. Zij kenden de schaduwdienst, beluisterden de profetieën, wisten dat een maagd zwanger zou worden en dat uit Bethlehem-Efratha de Heerser in Israël zou voortkomen. Op aarde zag het ware zaad van Abraham uit naar de komst van de Messias, niet minder de engelen in de hemel.

De engelen hebben geen verduisterd verstand. Men kon zelfs een koning niet beter prijzen dan tegen hem te zeggen: Mijnheer is wijs als een engel Gods (2 Sam. 14:2). Maar hoeveel de engelen ook wisten van het evangelie en hoe volkomen zij het ook geloofden, de verborgenheid der godzaligheid doorgrondde zij niet. Wie toch was die Middelaar Gods en der mensen? Moest Hij niet tegelijk waarachtig God én waarachtig en rechtvaardig mens zijn? Maar hoe zou dat kunnen? Zou God dan Zelf doen wat geen schepsel in hemel of aarde kon doen? Ja, zou Hij mens worden?

O, dat bepeinzen van de engelen! Hun brandend verlangen naar de vervulling! Vierduizend jaar lang! Totdat de volheid des tijds aanbrak: 'En zij baarde haar eerstgeboren Zoon en wond Hem in doeken en legde Hem neder in de kribbe'. God is geopenbaard in

het vlees! Gods Zoon gevonden in gedaante van een mens. Gezien door de engelen in gelijkheid des zondigen vleses. In de wereld gekomen om de zondaren zalig te maken! De troon-geesten waren als overweldigd en heilig verbaasd. De hemel ruiste van verwondering, ontroering en aanbidding. Toen zond God de Vader een hemels heirleger uit naar de aarde!

Nauwelijks had de engel het woord 'kribbe' uitgesproken, of een hemels heirleger was bij hem en de herders. We lezen niet dat het kwám, wel dat het er op eenmaal wás. Op de aarde, niet ergens in de lucht. Eén heirleger, niet meerdere. Deze grote, geordende legermacht van de geboren Koning, verheerlijkte en prees God. Ze zeiden allen hetzelfde, als één groot *amen* op hetgeen de engel gesproken had. Tot een prediking van vrije genade aan de herders: door het geboren Kindeke zal God Zijn doel bereiken: Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen.

Het is wel wat geweest! De engelen prijzen God aldoor in de hemel der hemelen, maar nu wordt God door een groot getal van hen geprezen op de aarde. Dat lezen we in de Schrift alleen op deze plaats. O, hier zijn verenigd: de heerlijkheid des Heeren, de geboren Zaligmaker, Gods strijdende Kerk en de engelen! Zalige eenheid! Efratha's velden zijn een poort des hemels, een huis Gods. Als een heilig voorspel van het eeuwige leven der zaligheid.

De herders hebben geluisterd en gekeken, zoals zij nog nooit hadden gedaan. Nadat de engelen van hen waren heengegaan naar de hemel, was alles weer duister en stil alsof er niets was gebeurd, maar het Licht was opgegaan in hun harten. Daarom spraken zij niet over wat zij gezien hadden, maar Wie zij begeerden te zien. Niet over de engelen, maar over het Kindeke. Laat ons heengaan en zien hetgeen *de Heere* ons verkondigd heeft! En zij kwamen met haast en vonden!

De engelen hebben God verheerlijkt en geprezen. Zij waren de voorzangers van de herders. Ze zongen de beste psalm van het Nieuwe Testament. Een heilig, drievoudig snoer dat hemel, aarde en mensen verbindt in Gods onuitsprekelijke Gave: de Heere van de hemel, de Schepper van de aarde, de Zaligmaker van de uitverkorenen.

De lofprijzing van de herders volgde op die van de engelen (vs. 20). In plat

Aramees, maar dat was geen bezwaar. Het was een belijdenis met hart en mond. De woorden waren zaken, roemend de God des welbehagens in Christus Jezus de Heere.

Totdat Christus in heerlijkheid komt op de wolken des hemels, zal deze lofprijzing op aarde blijven. Daar zal Hijzelf voor zorgen. De mond van de stomme zal juichen, eindigend met de onuitsprekelijke Gave in de onuitsprekelijke Gever. Verblijdt u in den HEERE en verheugt u, gij rechtvaardigen! Laat ons juichen de Rotssteen onzes heils (Ps. 32:11, 95:11).

De verzoening met God is een onzegbaar grote zaak. Groter is dat God die

Zelf heeft gemaakt. Nog groter dat deze vrede gemaakt is door het bloed van de Zoon van God. Ja wat meer is: door het bloed des kruises. En dat voor snode en vuile vijanden van God. Maar het allergrootste zal zijn: mij is deze barmhartigheid geschied.

U zingt wat anders? Of enkel de woorden? 'Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen' (Ps. 2:12).

(wordt vervolgd)

Genemuiden, ds. C. Hogchem

11

Bladzijden uit een synodaal journaal

Generale Synode 2010

Tijdens de bespreking van het rapport van het Deputaatschap voor Bijbelverspreiding signaleerde een afgevaardigde een opvallend gegeven. De commissie Dordrecht –circa 20 personen- behandelde in de verslagperiode ongeveer 8000 poststukken uit Ghana minder dan in de periode daarvoor. Er is sprake van een rigoureuze daling van het aantal mensen dat een Bijbelcursus volgt.

De verklaring van dit verschijnsel moet worden gezocht in de opmars van internet. De belangstelling voor schriftelijke cursussen neemt daardoor sterk af. Ds. L. Blok (Gorinchem), voorzitter van het deputaatschap, gaf aan dat men zich wil bezinnen op het ter beschikking stellen van het lesmateriaal op een website, zodat deelnemers de cursus via internet kunnen insturen.

Uzbekistan en Kazachstan

De Commissie Genemuiden - zo'n veertig vrijwilligers zetten zich in - draagt zorg voor de verzending van Bijbels en goede lectuur naar het Russische taalgebied. Het vertaalwerk van de Bijbelverklaring van Matthew Henry door een team te Kiev verloopt voorspoedig.

Ouderling J.H. Mauritz legde de vin- ger bij de terugloop van het aantal

aanvragen om boeken. Met name in landen als Uzbekistan en Kazachstan is sprake van een toenemende discriminatie en vervolging van christenen. Ds. L. Blok gaf aan dat de lectuur, die uit Nederland wordt verzonden, niet aankomt. Men blokkeert bij de grenzen de zendingen boeken. Daarom moest het deputaatschap het besluit nemen om de verzending naar deze landen voorlopig te beëindigen.

India

In dit enorm grote land met 1,2 miljard mensen werkt het deputaatschap samen met de *Oikonómos foundation*, die zorg draagt voor de bekostiging van de projecten. Het deputaatschap is volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de projecten. Sinds 2010 financiert het deputaatschap overigens de uitgaven in West-Bengalen zelf. Het gaat om vertalingen van goede christelijke lectuur van auteurs als R.M. M'Cheyne, W. à Brakel, J.C. Ryle en H. van Dam.

Ds. J.J. van Ekeveld vroeg zich af hoe men de kwaliteit van de vertalingen kan controleren. Ds. Blok wees erop dat het deputaatschap regelmatig vraagt om een terugvertaling van de vertaling in het Engels. Dat maakt een goede controle mogelijk.

Wel is duidelijk dat de *Oikonómos foundation* in de directe toekomst geen verdere financiële verplichtin-

gen voor dit werk zal aangaan. In India zijn de velden echter wit om te oogsten. Het deputaatschap is stellig van plan om zijn handen niet van dit belangrijke werk af te trekken. We moeten niet overbezorgd zijn ten aanzien van de toekomst.

GBS

Verschillende afgevaardigden informeerden naar het gesprek, dat het deputaatschap op verzoek van de Generale Synode van 2007 had gevoerd met de Gereformeerde Bijbelstichting. Daarbij ging het over de mogelijkheid om de verklarende woordenlijst, die achter in de GBS-Bijbel is opgenomen, in de tekst zelf te verwerken. Ds. L. Blok kon mededelen dat dit gesprek was gevoerd in een aangename en welwillende sfeer, maar dat men niet helemaal tot het beoogde doel kon komen. De GBS gaat er vanuit dat zo lang woorden zijn opgenomen in "Van Dale" er geen aanpassingen zullen plaatsvinden.

Ds. J.J. van Ekeveld vroeg zich af of dat standpunt wel geheel houdbaar is. Waarom kan een woord als 'berderen' niet met 'planken' worden weergegeven en een woord als 'genaken' niet met 'naderen'?

Uit een mededeling van ds. L. Blok bleek dat een commissie van de GBS inmiddels begonnen is met het heel precies bekijken van de woordenlijst. Ds. P. Mulder (Krimpen a/d IJssel) noemde dat hoopvol en verblijvend. Wel beklemtoonde hij dat er op taalgebied bij jongeren veel aan de hand is. De zorg daarvoor moeten we samen goed gevoelen. Hij had enige vrees dat de GBS op dit punt de ontwikkelingen niet voldoende inschat. De GBS moet ook in deze omstandigheden haar

verantwoordelijkheid verstaan en uitvoeren. We mogen onze jongeren niet verliezen.

De waardering voor het werk van de GBS was in de vergadering unaniem. De Generale Synode besloot dan ook die waardering in een schrijven aan de Stichting te verwoorden en nogmaals aandacht te vragen voor de verwerking van de verklarende woordenlijst in de Bijbeltekst.

Israël en de Oekraïne

Tijdens de middagvergadering van woensdag 13 oktober was er ook veel aandacht voor het Deputaatschap voor Israël. Het behartigt de evangelieverkondiging en de diaconale hulpverlening ondermeer in Israël zelf (br. M.L. Dekker) en in de Oekraïne (br. I. van Rijssel). Ds. C.J. Meeuse zorgde als voorzitter voor een levendige en gedetailleerde beantwoording van de vragen. Hij benadrukte daarbij het belang van het geven van Bijbels onderwijs aan voorgangers en gemeenteleden. Dat is dienstbaar aan de hoofddoelstelling van het deputaatschap.

Het deputaatschap onderhoudt contacten met circa tien van de veertig Messiasbelijdende gemeenten in Israël. De ouderlingen staan in een baptistische traditie en hebben preekbevoegdheid. In deze kringen werd vrijwel niets gedaan aan exegese. Men had tot voor kort geen bijbelverklaring. Daardoor is het gevaar aanwezig, dat een preek als regel niet echt uitstijgt boven een praatje uit de losse pols. De introductie van Matthew Henry in deze kring is dan ook een grote zegen. Dat geldt ook voor de Hebreeuwse vertaling van de Heidelbergse Catechismus, die door mid-

del van een seminar is geïntroduceerd en door sommigen zeer welwillend is ontvangen. De leden van het deputaatschap kunnen echter niet meer dan enkele keren per jaar in Israël een dergelijk seminar houden. Ook in Zhitomir (Oekraïne) worden sinds 2009 dergelijke cursussen gegeven.

Predikant voor Israël?

Ouderling B. Agteresch (Capelle a/d IJssel) vroeg waarom het deputaatschap geen gebruik had gemaakt van de mogelijkheid om een predikant voor dit werk te beroepen. Ds. Meeuse sprak in dit verband over de zegeningen die het deputaatschap had ontvangen. 'Tot onze grote verwondering hebben wij een ingang gekregen in Oost-Europa en in Israël. We hebben bij de terugreis wel eens tegen elkaar gezegd: 'Wie zijn wij dat wij dit werk mogen doen?' Wij bouwen daar geen kerk. We moeten van Zhitomir evenmin een Gereformeerde Gemeente maken. We mogen echter wel uitzien naar het werk van de Heilige Geest. Dat wordt in de Oekraïne zichtbaar, maar daarvan zijn ook sporen te vinden in Nazareth, waar veertig mensen samenkomen rondom het Woord. Je komt echter overal de duivel tegen, die het werk des Heeren wil afbreken. Je ziet de noodzaak van een predikant voor je. Er moet ambtelijke leiding komen. Onze werkers zijn geen ouderling. Het deputaatschap worstelt met het beroepen van een predikant. Ds. Meeuse wilde deze nood aan de leden van de synode meegeven.

Gemeentevorming

In het slot van de vragenbeantwoording ging de voorzitter van het deputaatschap in op een vraag van ds. P. Mulder. Heeft de studiegroep (30-40 personen) die op vrijdagavond samenkomt ten huize van de familie Dekker in Nazareth een gereformeerd karakter? Wat wordt bedoeld met het aangaan van een correspondentieband met onze gemeenten in Nederland? Kerkordelijk zal dat niet zo eenvoudig zijn?

Ds. Meeuse gaf aan dat het gereformeerde karakter van de bijbelstudiegroep onmiskenbaar is. De inhoud van de hele Heidelbergse en de overige belijdenisgeschriften wordt daar gebracht. Dat sluit ook nadrukkelijk de visie op de kinderdoop in. Het gaat op dit moment nog om een studiegroep en niet om een gemeente met leden. Dat zou wellicht een mogelijkheid zijn in de toekomst. Het aangaan van een correspondentieband is in-

derdaad wel een grote sprong, die misschien pas over vijf of over twintig jaar mogelijk is. Maar dan is één ding heel duidelijk geworden: de Heere stichtte hier een gemeente! Uiteraard zal er geen gemeentevorming plaats hebben zonder dat de Generale Synode daarin is gekend.

Het deputaatschap probeert nu om wat men doet zo goed mogelijk te doen. Er is een hunkering in het hart om naast br. Dekker een Joodse man

te plaatsen, die als ouderling zou kunnen dienen. Ds. Meeuse besloot met een hartelijke opwekking tot gebed voor Israël en besloot met Romeinen 10:1: 'Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot god voor Israël doe, is tot hun zaligheid'.

(wordt vervolgd)

Waarde, ds. M. Golverdingen

BOEKENNIEUWS

"Aan de slag met Calvin"
door drs. J.P. Proos; uitg. Lectoraat
Onderwijs & Identiteit van Driestar
Educatief te Gouda;
ISBN 978-90-77889-22-0;
103 pag.; € 12,50.

In dit eerste deel van de serie "Bronteksten op school" wordt een aantal teksten van Calvin gepresenteerd. Deze korte teksten, die geput zijn uit meerdere boeken van Calvin, zijn zo geselecteerd dat ze geschikt zijn om in teams van leraren te bespreken. Het gezamenlijk lezen van teksten kan inspirerend zijn voor het christelijk onderwijs van vandaag. Door met elkaar de bronnen te lezen, ontstaat een levendige ontmoeting met personen die onze traditie hebben gevormd.

Omdat er een lange periode ligt tussen de tijd van Reformatie en humanisme en de 21^e eeuw levert het lezen van teksten steeds verrassingen op. Zij fungeren als een spiegel en kunnen helpen om op een frisse manier tegen de huidige onderwijspraktijk aan te kijken.

De teksten in deze uitgave zijn kort ingeleid en voorzien van vragen. Sommige teksten zijn beschouwend en theologisch van aard, andere hebben rechtstreeks betrekking op opvoeding en onderwijs. De thematiek zal zowel teams in het primair onderwijs als (deel)teams in het voortgezet onderwijs aanspreken. Ook zijn de teksten geschikt voor de lerarenopleidingen. Het is ook mogelijk de teksten te lezen tijdens godsdienstlessen in het voortgezet onderwijs en sommige daarvan in de hoogste groepen van het basisonderwijs.

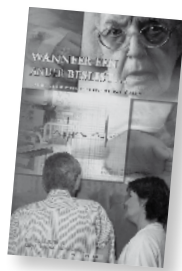
De teksten worden voorafgegaan door een korte levensbeschrijving van Calvin. De schets van zijn leven en werk helpt om de thematiek van zijn werk te begrijpen. Omdat dit boek gemaakt is voor het onderwijs, is in een apart hoofdstuk aandacht besteed aan de betekenis van Calvin voor opvoeding en onderwijs. Ook is nagegaan welke ideeën Calvin had over de persoon van de leerkracht. De veertig teksten zijn voorzien van gespreksvragen.

Het zal u duidelijk zijn dat deze waardevolle uitgave in (de bibliotheek van) geen enkele christelijke school mag ontbreken om -zoals de titel ervan zegt- aan de slag te gaan met Calvin.

Ridderkerk, J.J. Verhage

**"Wanneer een ander beslist...;
Zorg voor wilsonbekwame patiënten",
door dr. R. Seldenrijk en
mw. mr. A.G. Bokhorst; uitg. Buijten
& Schipperheijn Motief, Amsterdam;
ISBN 978 90 5881 444 9,
84 blz.; € 10.90.**

De Nederlandse Patiënten Vereniging heeft een handzaam boekje uitgegeven met praktische handvatten voor de omgang met wilsonbekwame patiënten. Het boekje vertoont een keurige opbouw. Allereerst wordt ingegaan op de vraag: 'Wie is de mens?' Omdat

de mens geschapen is naar Gods beeld geeft dit naast een grote waardigheid ook een grote verantwoordelijkheid. Regelmatig komen we veelbetekenende zinnen tegen. Enerzijds kunnen deze zinnen vragen oproepen. Anderzijds zijn ze het overdenken waard. Zo lezen we bijvoorbeeld: 'Wie erkent dat het leven een gave is, erkent ook de afhankelijkheid, de eindigheid en de sterfelijkheid van het lichamelijk bestaan'. Gelukkig volgt telkens een duidelijke uitleg. In het hoofdstukje over de geneeskundige zorg voor wilsonbekwame patiënten worden de begrippen 'medisch zinloos' en 'kwaliteit van leven' helder uitgelegd.

In een apart hoofdstuk komen de verpleegkundigen aan bod. Hier kwam ik een interessant vraagstuk tegen. Moeten we kunstmatige toediening van vocht en/of voeding beschouwen als een medische handeling? De NPV kiest voor een soort tussenoplossing. Omdat voedsel en vocht tot de basale levensbehoeften behoren, schaarde de NPV kunstmatige toediening onder verpleegkundige zorg. Maar als een infuus gegeven wordt om medicijnen toe te dienen, is het doel medisch en ligt de verantwoordelijkheid bij de arts. Daarom lezen we op bladzijde 31: 'Het kunstmatig toedienen van voeding en vocht kan volgens de NPV dus zowel een verpleegkundige taak zijn als een taak van de arts. Helaas wordt deze opvatting lang niet door iedereen gehuld'.

Ik moet zeggen dat ik 'helaas' ook behoor tot degenen die hierover met de NPV van mening verschillen. Mijns inziens moeten we het niet ingewikkeld maken en kunstmatige toediening van vocht en/of voeding altijd als een medische handeling beschouwen. Tot de veelomvattende taak van de artsen behoort óók het beleid betreffende infuus en sondevoeding. Een diëtiste kan een waardevol advies geven over de samenstelling en de hoeveelheid van de sondevoeding. Maar artsen bepalen uiteindelijk of sondevoeding gegeven moet worden. Verpleegkundigen voeren daarop de door de arts voorgeschreven opdracht uit. Dit is de gewone gang van zaken in ziekenhuizen en verpleegtehuizen. Daar is niets mis mee.

De tweede helft van het boek handelt, aan de hand van praktijkvoorbeelden, achtereenvolgens over de zorg voor ernstig zieke of gehandicapte pasgeborenen, langdurig comateuze patiënten, mensen met dementie, mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychiatrische aandoening. Tot slot worden nog enkele nuttige adressen en telefoonnummers vermeld. Zoals we van de directeur van de NPV gewend zijn,

ontbreekt een register niet. Genoemde opmerkingen doen niets af van mijn grote waardering voor dit evenwichtig geschreven boekje over moei-

lijke medisch-ethische vragen waar we allemaal mee te maken kunnen krijgen.

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch

zijt onze Hulp geweest! De gemeente is niet door twist verteerd, werd niet overgegeven aan zichzelf. De Heere deed met ons niet naar verdienste. Niet ons, o Heere, niet ons, want Gij hebt het gedaan. Het was enkel genade. Keer Uw aangezicht niet af in toorn. Begeef ons niet en verlaat ons niet.

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK AANGENOMEN

Naar Grand Rapids-Covell Avenue (U.S.A.): ds. C. Vogelaar te Zwolle.

BEDANKT

Voor Borssele:
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
Voor Groningen:
ds. W. Visscher te Amersfoort;
Voor Leerdam:
ds. G.M. de Leeuw te Ridderkerk;
Voor Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle en Rotterdam-Centrum:
ds. C. Vogelaar te Zwolle;
Voor Rilland-Bath:
ds. J.J. van Ekeveld te Zeist;
Voor Vlaardingen:
ds. D. de Wit te Rijssen-West.

■ DOVENDIENST TE GOUDA

Op **8 januari** hoopt ds. A.J. de Waard voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda, Nieuwe Gouwe, Oostzijde 2-b. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ AANGEPASTE KERKDIENTS TE TERWOLDE-DE VECHT

Op **zaterdag 15 januari** zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Terwolde-de Vecht een aangepaste kerkdienst gehouden worden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt voor te gaan ds. K. Boeder. Het thema van de preek is: "Jezus en Nicodemus", n.a.v. Joh. 3:7. Iedereen – wel of niet gehandicapt – is van harte welkom.

■ 100 JAAR GEREFORMEERDE GEMEENTE GENEMUIDEN

Dinsdag 30 november 2010 - de dag waarop de Gereformeerde Gemeente van Genemuiden honderd jaar bestaat.

's Avonds zingt de samengekomen gemeente plechtig: "Geef dan eeuwig' eer onzen God en HEER'..." Daarna heet ouderling Van Dieren ieder hartelijk welkom en memoreert kort het ontstaan van de gemeente. Hij benadrukt Gods genadige, trouwe zorg. De kleine groep van zesen zestig personen in 1910 is een groot volk geworden. Het voornaamste is dat de Heere in het midden van de gemeente wilde wonen en werken tot zaligheid. Mevr. E. Beens-van Schothorst, de schrijfster van het prachtige herdenkingsboek *Aldaar zal gras met riet en biezen zijn*, wordt hartelijk dankgezegd voor haar grote inzet. Vervolgens wordt een exemplaar uitgereikt aan loco-burgemeester dhr. W.I. Meijer en aan ds. C. Hogchem. Dan vangt de dienst aan. Aangrijpend is de droeve mededeling dat deze dag een geliefde man en vader op het aller onverwachts uit dit leven is weggenomen.

Na het grote gebed bepaalt ds. Hogchem zijn gehoor bij Jesaja 35 vers 7^b: Aldaar zal gras met riet en biezen zijn, (1) een aangrijpend beeld, (2) de God-verheerlijkende vervulling.

Gij zijt mijn hulp geweest

David gaf God de eer toen hij zei: "Gij zijt mijn Hulp geweest" (Ps. 27:9). Had de Heere hem niet bijgestaan, hij was allang vergaan. Tegelijk smeekt hij: "Verberg Uw aangezicht niet voor mij, keer Uw knecht niet af in toorn." Hij wil zeggen: dat Gij mijn Hulp zijt geweest was enkel genade. Zie ik op mijn vijanden, zij zochten mijn ondergang; zie ik op mijzelf, ik zie een zondig mens. Gij zijt mij een hulp geweest, maar ik heb het er niet naar gemaakt. Het was genade in het verleden, het is genade in het heden, het zal enkel genade zijn in het toekomstige. En dan smeekt hij: "Begeef mij niet en verlaat mij niet, o God mijns heils."

Honderd jaar Gereformeerde Gemeente Genemuiden. Het kleine stekje uit 1910 is groot geworden. Hoe komt dat? Het mocht in onze harten oprecht leven: Gij

Herscheping

De verlossing uit Babel zou een groot wonder zijn, maar groter zou de wonderbaarlijke uitbreiding van Gods Kerk wezen ten tijde van de nieuwtestamentische bedeling. Daarover spreekt de profeet met aangrijpende beelden. De woestijn is een huilende wildernis waar de vloek op ligt. In dat doodsoord wonen de draken. In het meest woeste land heerst het meest woeste, verscheurende monster. Het wijst alles naar het rijk van de vorst der duisternis. Door eigen schuld is de gevallen mens onder de heerschappij van de duivel, hij is een geestelijke woestijn geworden. Zal daar bloei en vruchtbaarheid zijn? Zal daar de heerlijkheid des Heeren gezien worden? (vs.2). De tekst is een belofte. Wateren zullen uitbarsten in de wildernis, het dorre land zal tot staand water worden. Het zal vol leven zijn. Aldaar zal gras met riet en biezen zijn. Als een herschepping. Genade, genade zij dezelve!

Met gras wordt hier bedoeld: jonge, malse groene planten, geschikt als voedsel voor mens en dier. Riet en biezen worden in één adem genoemd. Het zal alles nuttig zijn voor allerlei zaken. Is het niet als stond de tekst voor Genemuiden in de Schrift? Ons stadsdorp is omringd door rivieren en meren, weilanden strekken zich tot de horizon uit, afgewisseld door riet- en biezenvelden. Maar de tekst bedoelt een *beeld*. De kanttekenaren geven de verklaring (noot 17): "De zin is: De gemeente der gelovigen zal met den Heiligen Geest bevochtigd worden, hetwelk dezelve zal doen groeien en bloeien, gelijk het riet en de biezen in vochtige plaatsen wassen; enz.

Al in 500 werd gesproken over Gelmuda. Wanneer werd er het Evangelie voor het eerst gebracht? Wanneer kwam in dat geestelijk dorre oord voor het eerst het geestelijke gras met riet en biezen? Eén

ding is zeker: alhier heeft de Heere Zijn volk gehad van geslacht op geslacht. Heere, Gij zijt onze Hulp geweest; begeef ons niet en verlaat ons niet!

De woestijn zal bloeien

Bekeert God een mens, er komt een zeldzame verwisseling van zaken. Geen aanpassing of veranderingetje, maar voor dood komt leven, voor woestheid vruchtbaarheid, voor verschrikking lieflijkheid. Die mens wordt opgewekt tot een nieuw leven. Het gras staat niet gelijk in bloei, riet en biezen zijn niet dadelijk groot. Het begint met uitspruiten. Gods Geest maakt bekend met de geestelijke wildernis van ongerechtigheden. Dan gaat het in de waarneming rechtvaardig op de eeuwige dorheid aan. En wat deed Paulus vol smart uitroepen: "Ik ellendig mens"? Hij zuchtte onder zijn eigen bestaan, een woestijn, een woning der draken. Maar de genadewateren van Gods Geest openbaren ook de Fontein des heils. O, die volmaakte, plaatsbekledende arbeid van de Borg, de volkomenheid van het rantsoen dat Hij heeft teweeg gebracht. Hij dorstte naar Zijn God in een onzegbare wildernis van volkomen verlaten, te midden van het geweld der draken. Opdat Zijn gemeente bij God zou wonen. Rijk heeft Jesaja daarvan gesproken in vers 9 en 10.

Begeef en verlaat ons niet

Aldaar zal gras met riet en biezen zijn. De Heilige Geest maakt deze woorden nog steeds waar. Altijd zullen er op de aarde zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Nooit zal een gekrookt riet verbroken worden. Eeuwig wonder: niet doodgetrapt, uitgerukt of verbrand - in het hemelse paradijs zullen de velden ruisen tot Gods lof.

Honderd jaar gemeenteleven. Maar hoeveel dorre plaatsen zijn dor gebleven? Hoeveel zielen zijn omgekomen in de wildernis van eigen gekozen wegen? Hoe is het met u persoonlijk? Na de herdenkingsdienst mocht er een bidden zonder ophouden zijn: O Heere, hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, begeef en verlaat ons niet. Om Uws Naams wil, o Heere, laat de beekjes der rivier ook alhier verblijden de stad Gods. Amen.

Namens Classis en Particuliere Synode Oost spreekt oud-herder en leraar ds. C. Vogelaar de gemeente toe met hartelijke en treffende woorden vanuit Psalm 132. Na het dankgebed zingt de gemeente: Want goedertieren is de Heer!... en wordt de dienst beëindigd.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Genemuiden

■ VERSLAG HERDENKINGSDIENST 50-JARIG BESTAAN Geref. GEMEENTE KOOTWIJKERBROEK 7 DEC. 2010

Nadat ds. G. Beens iedereen van harte welkom heeft geheten, laat hij zingen Psalm 48:4. Daarna spreekt hij een bijzonder woord tot oud-ouderling H. Brons, schrijver van het herdenkingsboek 'Weide vinden.' Vervolgens overhandigt hij het eerste exemplaar aan dhr. Brons, die zich daarna met enkele gevoelige woorden tot de gemeente richt.

Namens de classis, particuliere synode Oost en het verband van onze gemeenten, spreekt de consulent ds. G. van Ma-

nen. Ernstvol wijst hij op de brieven die geschreven zijn aan de zeven gemeenten van Klein-Azië. De verhoogde Middelaar staat voor de gemeente van Kootwijkerbroek en Hij klopt.

In de predikatie staat ds. Beens stil bij de woorden uit Joh. 10:9b: 'En hij zal ingaan en uitgaan, en weide vinden.' Deze woorden spreken van: *De weide van Gods Woord.*

1 De plaats van de weide

In Psalm 48:10 staat: 'O God, wij gedenken Uwer weldadigheid, in het midden Uws tempels.' Het grondwoord *gedenken* spreekt ons van vergelijken. Wanneer we vergelijken wie wij zijn en Wie de HEERE is, dan is er een hartelijke behoefte om deze avond die lage plaats in te nemen voor Zijn heilig aangezicht. Er zijn geen redenen in ons dat Hij zoveel jaren Zijn Woord heeft laten prediken.

Onze voorouders hebben gezocht naar een plaats om te wonen. Er was in Kootwijk zoveel zand, dat zij uitweken naar deze plaats. Ze hebben dit gebied ontgonnen en er weide gevonden. Er was echter niet alleen honger naar de dingen van de wereld, maar ook naar geestelijk voedsel. Er waren er die het niet meer konden vinden onder een prediking waarin de mens opgebouwd werd. Zij zochten de waarheid in boerderijen en schuren, waar predikanten en oefenaren voorgingen. Daar vonden ze een weide, omdat er leven was. En dat is het grootste wat een mens gebeuren kan; wanneer de HEERE in Zijn ondoorgroendelijke goed-

heid, naar Zijn eeuwige welbehagen, een mens komt op te rapen en te begiftigen met die vrijvallende genade die in Christus Jezus is, opdat de ziel gaat hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. De HEERE gaf een weide te midden van een zandwoestijn. In onze diepe val zijn we niet anders dan een woestijn geworden. En vanuit die woestijn weten van onszelf de weg niet meer terug.

2 Het uitgaan naar de weide

Leeft u ook in zo'n woestijn en weet u de weg niet naar de weide? Daar gaat de Heere Zelf voor zorgen. Die goede Herder zal niet zonder schapen en lammetjes zijn. In mijn gedachte zie ik zo'n schaapskooi in de nacht. De schaapjes staan dicht tegen elkaar gedrukt om schuiling te vinden. Gemeente, was dat het wat ons in de achterliggende jaren aan elkaar verbond, dat we één zouden zijn aangaande de dingen van Gods koninkrijk?

De Herder zegt: 'Ik ben de Deur der schapen.' Hij leidt de schapen langs wegen die ze niet geweten hebben. Wat een wonder als de Heere voorgaat en ons in die weide brengt. Voor het eerst, maar ook steeds opnieuw. Die grote Herder keurt en kiest de weide. Hij weet wat ze nodig hebben. Soms is het nodig om in een schrale plaats te verkeren. Dan begint de wet in het leven te tuchtigen en worden we in kennis gebracht met de deugden Gods. Maar zij zullen ingaan en uitgaan, en weide vinden. Daartoe gaf de HEERE onderherders. Om afgebracht te worden van alles wat geen God en Christus is. Maar ook om geleid te worden in de grazige weiden van Zijn Woord. Om daar te gedenken wat het die grote Herder gekost heeft en zich te verlustigen in hetgeen Hij aangebracht heeft. Om hen mee te nemen in eeuwige gedachten Gods. En dat voor een volk dat het kleinste beetje gras niet meer waardig is.

3 Het verkeren in die weide

Kom, laten we een ogenblik verkeren in die weide. Wat vinden ze dan? Ach, daar mogen ze wel eens eten en drinken in het gezicht van die grote Herder. Dan zie je het gebeuren dat zo'n schaap neerzinkt aan de voeten van de herder en de oogjes naar boven slaat en in de ogen van de herder kijkt. 'Ik ken de Mijnen en word van de Mijnen gekend.' Die Herder neemt hen mee in de grazige weiden, waar ze door het geloof mogen eten en drinken. Want die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, zullen verzadigd worden.

Wat heeft de HEERE trouw gezorgd in de achterliggende vijftig jaren. Er was een weide waar Hij Zijn kinderen wilde

voeden en weiden. Het zal wat wezen als God ons daarin gebracht heeft. Hier bij ogenblikken in die weide. Straks verblijd te worden aan die eeuwige fonteynen Gods. Maar wat zal het zijn als wij onze eigen weg zijn gegaan, gewoon geraakt aan de bemoeienissen des HEEREN. Maar nu heeft de Heere nog andere schapen die van deze stal niet zijn. Mocht Hij naar Zijn bijzondere bediening Zich in het toekomstige heerlijk willen maken in ons midden.

Aan het einde van de dienst richt ds. Beens zich op hartelijke wijze in een dankwoord tot allen die bijgedragen hebben aan deze dienst en aan de totstandkoming van het herdenkingsboek.

Kootwijkerbroek,
A.C.H. van Vuuren

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2010

* Pag. 225/414, gemeente **KATWIJK AAN ZEE/KERKBODES**.

Het adres van C.W. Bos, belast met regeling preekbeurten/eindredactie kerkblad der Geref. Gemeenten in de classis Amsterdam, is gewijzigd in Piet Heinlaan 78, 2224 SW Katwijk aan Zee.

* Pag. 255, gemeente **MIDDELBURG-ZUID**

Scriba is nu: G.A. Terlouw, Park de Moucheron 2, 4336 AX Middelburg, tel. 0118-629239, e-mail: gaterlouw@kliksafe.nl

* Pag. 334, gemeente **UDDEL**

Scriba is nu: W.J. den Otter, Het Drie 10, 3888 KE Uddel, tel. 0577-401802,

e-mail: wjdenotter@kliksafe.nl

K. Hop blijft scriba van de diaconie.

blemen in de groep en de omgang met kinderen met uiteenlopende gedragsproblemen. Mevr. A. van de Breevaart wil met ons dit onderwerp behandelen.

In een apart programma-onderdeel zal speciaal aandacht zijn voor tienerevan-gelisatie.

De aanvang is om 9.30 uur. Vanaf 9.15 uur staat de koffie/thee klaar. We hopen na het programma gezamenlijk te lunchen. Neemt u zelf uw lunchpakket mee? Er is voor iedereen een kop soep, ook voor koffie en thee wordt gezorgd. Om 12.45 uur willen we de bijeenkomst afsluiten.

We hopen u te ontmoeten op **zaterdag 5 februari** in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te **Gouda**, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b.

Opgave en info bij de secretaresse van de Landelijke Werkgroep Kinderevan-gelisatie, Ilsabé van der Heiden, email: lwk-gergem@kliksafe.nl, tel.: 0346-212320.

BERICHTEN

■ -16 REGIOBIJENKOMST TE BARENDRECHT

Wanneer: vrijdag 21 januari

Waarover: 'Ben jij een GerGemmer?'

Wie: ds. G.J. van Aalst

Waar: kerkgebouw Geref. Gemeente, Ploegwei 1, Barendrecht.

Aanvang: 19.30 uur.

Collecte: t.b.v. de actie

"Wordt vervolgd"

■ VAKANTIEWEEK 50+. EEN GEHEEL VERZORGDE VAKANTIEWEEK

Wilt u ook eens een vakantieweek, waarin u mensen ontmoet, die gelijkgezind zijn en bent u nog redelijk gezond? Dan zijn de weken voor ouderen en alleenstaanden echt iets voor u. Ook dit jaar organiseren wij als Commissie Vakantieweken 50+ van de Bond van Vrouwenverenigingen weer drie mooie weken. Deze weken kenmerken zich door een goede onderlinge sfeer en verbondenheid. Uw staf, twee echtparen, organiseren uitstapjes zoals twee busreizen. Twee avonden komt er een spreker, waarvan er één altijd een predikant is. De avonden worden afgesloten met een meditatie en iedere morgen hebben we met elkaar een gesprek rond de Bijbel, hetgeen een meerwaarde geeft aan deze weken. Op zondag kerken we in de dichtstbijzijnde

Geref. Gemeente of evangelisatiepost.

Vakanties in 2011

Gestimuleerd door de positieve ervaringen van het afgelopen seizoen hebben we ook voor 2011 weer drie vakantieweken gepland. De volgende mooie en rustige vakantieoord zijn speciaal voor mobiele ouderen door de commissie geselecteerd:

* **25 juni-2 juli: Hotel "De Leijhof" te Oisterwijk (nieuw)**

* **9 juli- 16 juli: Parkhotel "Hugo de Vries" te Lunteren**

* **30 juli-6 aug.: Conferentiecentrum "Mennorode" te Elspeet (nieuw)**

De prijs is € 530,- p.p. plus € 20,- toeslag voor een eenpersoonskamer. U kunt zich telefonisch opgeven **vanaf woensdag 12 januari** bij mw. W.K. Bussink-Verhage te Veenendaal, tel.nr.: 0318-552969. U kunt ook bij haar terecht voor eventuele vragen en het aanvragen van een folder. (Bij voorkeur op onderstaande tijden):

Oisterwijk vanaf **9.00 uur**

Lunteren vanaf **11.00 uur**

Elspeet vanaf **14.00 uur**

■ LANDELIJKE CONTACTDAG KIN- DER- EN TIENEREVANGELISATIE

Het thema is: *Hoe houd je de groep in de hand?*

We willen met elkaar nadenken over probleemjongeren op de club, ordepro-

■ BIJZONDERE NODEN BENOEMT EEN PROJECTCOÖRDINATOR

Het deputaatschap Bijzondere Noden heeft mw. G. Vermeer benoemd als nieuwe projectcoördinator voor hulpverleningsprojecten.

Bertine Vermeer (25) is ongehuwd en woont in Utrecht. Zij heeft gestudeerd aan de VU Amsterdam en heeft een bachelor in gezondheidswetenschappen en een master in management, policy analysis and entrepreneurship in health and life sciences. Bertine heeft buitenland-ervaring opgedaan via stages en vrijwilligerswerk in Roemenië, Nigeria en Bangladesh. Met de benoeming van Vermeer telt Bijzondere Noden twee voltijds medewerkers. Zij vervangt de huidige projectcoördinator mw. J.M. Geluk, in verband met haar huwelijk.

De benoeming van Vermeer gaat per 1 januari in.

L. van der Maas, alg. secretaris.

■ JAARVERGADERING VOGG AFD. ZUIDWEST TE WAARDE

Zowel VOGG-leden als niet-leden zijn van harte welkom op **zaterdag 22 januari** in de kerk van de Geref. Gemeente te Waarde. De VOGG, afd. zuidwest, organiseert dan een excursie naar het uitgebreide orgel in de Adullamkerk. Orgelbouwer Ide Boogaard en de adviseurs namens de Orgel Advies Commissie van de VOGG geven tekst en uitleg over dit instrument. Ook zal dan de jaarvergadering worden gehouden. Aan het eind van de middag is er gelegenheid om het orgel te bespe- len. Vooraf opgeven via voggzuidwest@gmail.com of 0118-310140 (Rien Troost) verdient de voorkeur.

Aanvang 14.00 uur.

Adres: Mezeweg 2, Waarde.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 9 JANUARI 2011

Aagtekerke 9.30 (H.D.) en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 15.30 uur ds. Van Gelder; Aalst 14.30 uur ds. Brugge; Alblisserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 16.30 uur ds. Melis; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Vischer; Amsterdam-Noord 19.00 uur ds. Terlouw; Apeldoorn 10.00 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Mouw; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul; Bodegraven 10.00 uur ds. Van Gelder en 18.45 uur ds. Kattenberg; Breda 10.00 en 17.00 uur ds. Hoogerland; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. P. Mulder; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 uur ds. F. Mulder en 19.00 uur ds. Kleppe; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 9.30 en 17.00 uur stud. Huijser; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 17.15 uur ds. Boeder; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 18.30 uur ds. Meeuse; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. Pater; 's-Gravenhage 19.00 ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Haamstede 18.30 uur ds. C. Harinck; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik Ido Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoofddorp 9.30 uur ds. Terlouw en 19.00 uur ds. Clements; Hoogvliet 18.30 uur ds. Silfhout; Kampen 18.30 uur ds. Schot; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 11.30 en 18.00 uur ds. Baan; Katwijk aan Zee 16.00 uur ds. Terlouw; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 14.00 uur ds. Van Krimpen; Kruijningen 9.30,

14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 15.30 uur ds. Labee; Leiderdorp 16.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. Paul; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 14.30 uur stud. Huijser; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Maljaars; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur (doventolk) leesdienst; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Vermeij; Nieuwdorp 18.30 uur ds. Moens; Nieuwerter Aa 10.00 en 18.00 uur ds. Boogaard; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nieuwe Tonge 14.30 uur ds. Bakker; Nijkerk 14.30 uur ds. Van Manen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oostkapelle 15.00 uur ds. De Heer; Opheusden 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Oude Tonge 14.30 uur stud. Visser; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. Van der Net; Poederoyen 9.30 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Puttershoek 14.30 uur ds. Maljaars; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Verweij; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 uur ds. C. Harinck en 14.00 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. Driessen en 17.00 uur stud. Baaijens; Rotterdam-IJsselmonde (in locatie Avondrust) 9.30 en 14.30 uur stud. Baaijens; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Harinck; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.15 uur ds. P. Mulder; Soest 9.30 uur ds. Kleppe; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. Karens; Stad aan 't Haringvliet 10.00 en 18.00 uur stud. Visser; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. De

Waard; Veen 9.30 uur ds. Melis en 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Veenendaal 15.30 uur ds. Verschuure; Vlaardingen 16.30 uur ds. Driessen; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Tuinier; Waarde 9.30 (bev. ambtsdr.) en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. De Wit; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 (bev. ambtsdr.) en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 11 JANUARI 2011

Aalburg 19.30 uur ds. Hakvoort; Amersfoort 19.30 uur ds. Visscher; Drachten 19.30 uur ds. Van Dieren; Nisse 19.30 uur ds. Schipper; Soest 19.30 uur ds. Baan; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Van Krimpen; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ WOENSDAG 12 JANUARI 2011

Aalst 19.30 uur ds. Van der Net; Andijk 19.30 uur ds. Schot; Barneveld-Centrum 19.30 uur (H.D.) ds. Van Boven; Elspeet 19.30 uur ds. Van Manen; Hilversum 19.45 uur ds. Brugge; Hoogeveen 19.30 uur ds. Van Dieren; Leerdam 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Meeuwen 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Opheusden 19.30 uur ds. Verweij; Oude Tonge 19.30 uur ds. Van Belzen; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Baan; Scherpenisse 19.30 uur ds. Bakker; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Pater; Stolkwijk 19.30 uur ds. F. Mulder; Veen 19.30 uur ds. Melis; Vlaardingen 19.30 uur ds. Vermeij; Werkendam 19.30 uur ds. Karens; Zeist 19.30 uur ds. Van Eckeveld.

■ DONDERDAG 13 JANUARI 2011

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. Van der Net; Borssele 19.30 uur ds. Tanis; Dinteloord 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Ridderkerk 19.30 uur ds. De Leeuw; Scheveningen 19.30 uur ds. Baan; Sint Philipsland 19.30 uur ds. De Heer; Westzaan 19.30 uur ds. L. Blok; Zwijndrecht 19.30 uur ds. Mondria; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 14 JANUARI 2011

Puttershoek 14.30 uur ds. Vermeij (huw. bev.).

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenvolgen iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bij-

belshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openings- tijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-1 te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Ach-

ter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornse- laan 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Graag wil ik langs deze weg allen die ter gelegenheid van de kerstdagen, de jaarwisseling en mijn verjaardag blijf hebben gegeven van hun medeleven, hartelijk bedanken. Het heeft me goed gedaan. Wederkerig wil ik alsnog familie, vrienden en bekenden, (emeritus)predikanten, predikantsweduwen, studenten en kerkenraden van harte Gods nabijheid en zegen toewensen voor het nieuwe jaar.

Mw. H. Baaijens-Kersseboom
Hoofdland 431
3332 RE Zwijndrecht

Voor het jaar 2011 wensen we curatoren, docenten, predikanten, emerituspredikanten, predikantsweduwen, evangelisten, zendingswerkers, kerkenraden en alle gemeenteleden van harte 's Heeren onmisbare zegen toe.

Studenten
van de Theologische School
te Rotterdam

T.h. exclusieve 4 pers. stacaravan in **Vierhouten op rustige camp.** dicht bij dorp en heide.
v.a. 175,- per week 06-16405265

Alle familieleden, broeders (em) predikanten, predikants-weduwen, studenten, vrienden en bekenden willen wij op deze wijze Gods onmisbare zegen toe-wensen voor het nieuwe jaar 2011

Fam ds. E. Bakker

Wij wensen familie, vrienden, predikanten, studenten kerkenraden van harte de zegen van de Heere toe voor dit nieuwe jaar. En danken allen van wie wij vele goede wensen mochten ontvangen.

Leusden, Mevr C.Verweij-Pronk
en ds.Verweij

Familie, vrienden en bekenden. Hartelijk dank voor uw goede wensen. Wederkerig Gods zegen toegewenst voor het jaar 2011.

Familie ds.P. Blok

(Tijdelijk) **te huur**, ruim, mooi hoekhuis, 440m³ 4 slaapkamers tegen bosrand **Nunspeet**.
Nette bewoners. € 750.p.m.
tel.0633834443

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Te huur in Canada, een **vakantiewoning dichtbij Norwich (Ontario)**. Tel. 001519 688 0947.
Hollands sprekend.

Chinareis

Interesse in boeiende reis naar China?
Periode: 25 juli - 9 aug. 2011
Beijing - Tianjin - Xian - Yangshou - Guangzhou.
Folder verkrijgbaar bij:
jh.mauritz@solcon.nl
Tel. 0348 - 401978

Hartelijk dank !

voor het vertrouwen in het afgelopen jaar en we zijn D.V. in 2011 weer graag tot uw dienst !

Wij wensen u in alle opzichten een voorspoedig nieuwjaar

KREIJKES VAKANTIE IDEE

Tiemen Last.
Tel. 0548- 514188 www.kreijkjes.nl

REISFOLDER 2011

De nieuwe reisfolder van 2011 is weer uit. Met mooie reizen naar o.a. Oostenrijk, Noorwegen en Zuid-Engeland. Als u deze reisfolder wilt ontvangen, bel ons even. U kunt onze reizen ook bekijken op onze website. Maar liefst vijf Israëlreizen staan voor 2011 op het programma.

6-daagse ISRAËLREIS 6 juni

met ds. A. Schot en Pieter Heykoop – vertrekgarantie!

INFO-AVONDEN BURGTOURS

Donderdag 27 jan. 'Ons Huis', Meliskerke
Woensdag 9 febr. Hoornbeekcollege, Goes
Donderdag 10 febr. Ridderkerk of omgeving
Woensdag 16 febr. 'de Meiboom', Krabbendijke
Opgeven kan tot 10 dagen voor aanvang info-avond.

Groepsreizen op maat: voor familie, vrienden, verenigingen, bedrijven, kerkelijke gemeenten, neem eens geheel vrijblijvend contact met ons op.

Overig: u bent bij ons aan het goede adres voor het huren van touringcars, verzorgen van personeelsreizen, familiereizen enz. Eén dag, meerdere dagen, hotels, vlieguren, excursies, wij kunnen het allemaal voor u regelen.

BURGTOURS - Margrietstraat 30 - 4401 EZ Yerseke
E-mail: info@burgtours.nl - tel. 0113-573681 - www.burgtours.nl

Vanaf April te huur
nieuwe 6-persoons stacaravan op
rustige camping in **OUDDORP**
Tel. 0317-311922

Vakantie in eigen sfeer ?
Boek nu uw vakantie voor 2011 bij
VAKANTIEOORD HOLSAPPEL
Kijk op
www.vakantieoordholsappel.nl
tel. 0548-512790

Rachel's hobbyshop
wenst u een voorspoedig
nieuwjaar.
Wij danken u voor het vertrouwen
van het afgelopen jaar,
en wij hopen u D.V. dit jaar weer
van dienst te kunnen zijn.
www.rachelshobbyshop.nl

Ook eens proberen? **Kamperen**
bij NL-boer in **ZW-Frankrijk**.
U kunt (weer) boeken! Reserveren
en informatie fam. Hoogendoorn,
tel. 0033 553 893561
of wimenaddy@orange.fr

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag vóór** de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Meer dan 1.000 soorten tegels in onze showroom!

Altijd vele
aanbiedingen
online!

Wij liggen aan uw voeten...

Bij KROON Vloeren in Steen treft u het assortiment aan op de plaats waar ze hoort. Op de vloer. Aan uw voeten. Met ruim 1000 soorten tegels en natuursteen in onze showroom hebben we een enorme keuze. Advisering, levering, plaatsing door onze eigen ervaren tegelzeters, vloerverwarming, onderhoud, lijm en/of andere bouwstoffen: wij bieden het hele pakket aan. Kijkt u ook eens op onze website. Hier vindt u uitgebreide informatie over onze producten en diensten, over ons bedrijf en de ruime openingstijden van onze showroom. Tot ziens in onze showroom!

Ook
voor uw
kerkvloer!

KROON
VLOEREN IN STEEN

- Professioneel advies
- vakkundig gelegd
- scherpe prijzen
- wandtegels
- vloerverwarming

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

Prachtige chalets en bungalows
in Voorthuizen en Rijssen/Holten

Vraag onze vernieuwde brochure aan.

... heel eigen

(0548) 36 52 24, www.casafamilia.net

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

Vakantie op de Veluwe?
www.rusteenweinig.nl

Bjanssen *Begravenissen* 0113 - 34 03 07

Wij verzorgen begrafenis in geheel Zuid- en Noord Beveland

Wilsbeschikking kunt u bij ons aanvragen
"Zo wil ik het als mijn sterven daar is"

Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle,
Mobiel 06 53 23 73 20
www.begravenisverzorging-janssen.nl

Geen crematies

**CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Orgelbouw Advies Commissie
een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

VOGG
Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

**begravenisverzorging
Den Hollander**

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509
www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagratia.nl

Vos
begravenisverzorging

Wij verzorgen begrafenis (geen crematies) op de gehele Veluwe, in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begravenisverzorgers
G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o.	T (0341) 253 813
Kampen e.o.	T (038) 3332 383
Rijssen e.o.	T (0548) 540 053
overige plaatsen en b.g.g.	T (0577) 401 689

Begravenisverzorging Vos
Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
T (0577) 401 689

Overnuttig verzorgd

kina
begravenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper 010-450 66 26 Capelle a/d IJssel	J. Kooijman 0182-58 39 32 Gouda
--	---------------------------------------

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

RST
Zorgverleners

Kraamzorg & Thuiszorg

900 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor meer informatie over kraamzorg, wijkzorg, verpleging of (huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.

Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer via 0342 - 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

Identiteit & Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

www.stolkorgels.nl

Johannus Eminent Monarke Domus

Ook occasions

Stolk orgels

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
(0180) 31 56 52

Filialen in: Krabbendijke - Beesd - Nederhemert - Papendrecht

11-daagse samenzangreis naar Israël
in samenwerking met het Deputaatschap

D.V. 2 t/m 12 mei 2011

Reisleider Dhr. J.H. Mauritz
Organist Peter Wildeman
Dirigent Ria Kalkman

Zondagse diensten worden verzorgd door Ds. C.J. Meuse

Extra informatiebijeenkomst op donderdag
13 januari in de Geref. Gemeente van Woerden.

Vraag nu de brochure aan!

Kreijkes Vakantie Idee!
Dé Reformatorische reisorganisatie! t 0548-514 188 www.kreijkes.nl